

Лукаsevич В.

Науковий керівник – доц. Боднар В. Т.

ХУДОЖНІЙ СВІТ РОМАНУ Г.ФЛОБЕРА «ПАНІ БОВАРІ»

Флобер—один із найяскравіших представників французького реалізму XIX століття. Його ім'я ставлять поруч з Бальзаком, Стендалем. Пороте «реалізм Флобера як на змістовому, так і на поетичному рівні настільки відрізняється від реалізму Стендаля і Бальзака, що, по суті, є якісно новим явищем» (Д.Наливайко) [1,106]. Його творчість просякнута новими мотивами, які до нього не були прийняті у реалізмі і використовувалися у літературі наступних епох. Пізніше Флобер напише поетові Луї Бульє: «Ми з тобою з'явилися на світ чи то рано, чи то пізно. Нашою справою буде найбільш важке і найменш почесне: перехід» Його творчість вимагала точного і повного відображення правди в усьому аж до найменших деталей, найбільше автора вабили дослідження сучасного життя, такого як воно є. Флобер розробив власний «об'єктивний стиль», який був прийнятий послідовниками з різними видозмінами у другій половині XIX ст.

Роман «Пані Боварі» мав бути твором, в який автор «не вкладає самого себе». «Наскільки я розперезувався в інших своїх творах, — писав Флобер, — настільки тут я прагну бути стриманим і геометрично прямолінійним: ніякого ліризму, ніяких розмірвань» [1,108]. Це передусім означало, що письменник всьому давав об'єктивно-образне втілення, не вдаючись до різномірних відступів і коментарів, не виказуючи своїх емоцій і уникаючи оцінок, що мав робити сам читач. З погляду Флобера будь-які відступи й «декларації» — свідчення художньої безпорадності митця.

В романі «Пані Боварі» він писав про те, що не викликало у нього ні симпатії, ні тим більше захоплення. Навпаки, зображуваний у творі світ провінційного міщанства пробуджував у нього глибоку відразу, на що він теж постійно скаржився в листах. Автор «Пані Боварі» ставив перед собою завдання: із звичайного життя тогочасного суспільства створити витвір мистецтва, зробити цікавим для читачів середовище обмежених і вульгарних провінційних жителів, до того ж відмовившись при цьому від звичних літературних засобів і форм, якими користувалися його попередники.

Сюжет роману взято із життя, що є характерним для реалістичної літератури, котра відмовилася користуватися готовими сюжетами, до чого широко вдавалася література попередніх епох.

За основу Флобер взяв історію сімейного життя руанського лікаря Ежена Деламаара, яку розповів йому друг - Луї Бульє, не вносячи в цю драматичну історію істотних змін, інтерпретує він її по-своєму, наповнюючи глибоким і складним змістом. Давався роман авторові дуже важко, його листи того часу повні скарг на труднощі, що без кінця поставали під час роботи над твором. Коли була написана десь третина роману, Флобер влаштував його читання друзям-літераторам, і ті одногласно порадили кинути витвір, заявивши: «сюжет тебе згубить». І для цього у них були серйозні підстави. Але автор продовжив працю і, як ми бачимо, — не дарма.

Життя - це дуже складна річ. Іноді людина, щоб відірватися від важкої буденності, починає мріяти, жити у уявному нереальному світі. Саме так сталося з героїнею роману «Пані Боварі», яка не погоджувалася з сірою буденністю життя і шукала в ній якихось незвіданих почуттів, казкової любові, за хвилину якої можна віддати усе життя.

Задум цього роману виник у Флобера з бажання «відтворити сірий колір», тобто колір «буденності» епохи. «Я вдвлявся в пліснявілість, що укривала душу», - відмічав автор. Саме проти такого кольору життя протестує Емма Боварі, намагаючись чимось скрасити її.

Автор не наділив свою героїню ні красою, ні розумом, ні освітою, ні красивим смаком. Її мрії були взяті із книг, які вона читала в пансіоні. Під впливом цих романів формується життєвий ідеал Емми. Мрії залишилися мріями, а їй судилося жити в сонному провінційному Іонвілі, в середовищі обмежених, приземлених мешканців, із чоловіком, який щовечора, написавши свої рецепти, «задоволений із самого себе, доїсть рештки печені, погризе шматочок сиру, схрумкає яблуко, доп'є графинчик вина, а потім піде в спальню, ляже горілиць і захропе» [1,110]. Автор надав своїй героїні такі риси характеру, які він найбільше цінував у людині: душевний неспокій, бажання удосконалити цей світ. Ідеали Емми є досить смішними й безглуздими, але вона вкладає у них всю свою душу, вона страждає. До пані Боварі автор ставиться неоднозначно. Від інших персонажів Емма відрізняється тим, що щиро бажає вийти за межі буденного життя і здійснити свою мрію. Не розмірковуючи над майбутнім, Емма згодна тікати з Родольфом, вона навіть згодна підштовхнути Леона на злочин, бо сама готова на все заради кохання. Оскільки Леон не здатен мріяти, то пані Боварі є для нього ідеалом в усьому. Але, коли йому ставлять ультиматум: або вона, Емма, або підвищення на роботі, він обирає друге.

Драма Емми Боварі полягає не в тому, що вона мріяла, а в тому, що її мрії не здійснились. Чоловік Емми - Шарль Боварі, провінційний лікар. Він не збуджував у ній ніяких сильних почуттів, вона не відчувала ні краплі захоплення, ні загадковості, ні пристрасті. Але в нього були справжні почуття до дружини. Він продовжує любити Емму навіть після її смерті. Шарль знає, що дружина була йому не вірна, і це стає каталізатором до розвитку душевної хвороби.

Я вважаю, що у головній героїні роману Емми Боварі автор втілює деякі свої мрії. Адже Флобер сам казав: «Емма Боварі - то я». Героїня - не тільки, гадаємо, негативне, а й позитивне друге «я» свого творця. Багато в чому він міг бути з нею солідарним. Та все ж Емма хоч і бунтує проти буржуазного світу, проте сама не менш буржуазна, ніж інші герої твору. Вона мріє про екзотичні країни, про палке кохання.

Прочитавши цей роман, складається дещо хибне враження, що для справжнього щастя жінки треба

так мало, всього-на-всього трохи романтики, палкості і ніжності. Якщо жінка матиме це, вона буде найщасливішою.

Роман не випадково починається із Шарля, з докладного опису його життя, історії його першого одруження. Образ Шарля Боварі допомагає зрозуміти трагедію людини, яка не хоче і не може вирватися з тенетів буденності. «Розмови Шарля були плоскі, як вуличні тротуари» [1, 111]. Цю авторську іронію ми можемо знайти у романі. Від природи йому бракує розуму, кмітливості, але він сумлінно навчається. Ні свою професію, ні першу дружину Шарль не обирає сам, а підкорюється волі матері. Інколи він робить те, що хоче, але це має погані наслідки. Познайомившись з Еммою, Шарль уперше закохується. Але прояви цього почуття неромантичні. Інколи Шарль заїздить на ферму батька Емми, говорить про свою роботу, про погоду, про врожай, різні сільськогосподарські проблеми. Несподівана смерть першої дружини відкриває перед Шарлем можливість шлюбу з Еммою. Але й тут він не може зважитись на рішучий крок. Якби батько Емми не перехопив ініціативу, Шарль, напевне, поїхав би ні з чим. Шлюб з Еммою дав йому все, про що він міг мріяти. Коли після трудового дня він сидів на порозі свого будинку в туфлях, вишитих Еммою, то почував себе на вершині щастя. Далі образ Шарля втрачає комічні риси й набуває трагічного забарвлення.

В романі «Пані Боварі» трагедію головної героїні зображено не як побутову драму жінки, яка зневірилась у своєму житті, а як соціальну трагедію людини, яка не знаходить захисту у суспільстві. Адже саме суспільне життя породжує ті проблеми, якими переймається Емма. Сучасне їй суспільство ніби запрограмоване бути прагматичним, нехтуючи людськими почуттями в ім'я грошей, кар'єри. Тому Еммі й не судилося щастя.

Практично кожна деталь, епізод та дія головних героїв кладуть ще одну «цеглинку» в логічну концепцію роману та психологічну картину провінційного суспільства. Автор дуже ретельно змальовує характери героїв та деталі їхнього побуту. Він переконливо відтворив колорит французької провінції 19-го століття, показав бездушну буржуазну атмосферу. Більшість мешканців Йонвіля порядні тільки зовні. Вони думають лише про свою вигоду, готові домагатися її будь-якими засобами. Наприклад, аптекар Оме, який любить усім допомагати, робить це насправді заради власних амбіцій. Улюблена розвага в містечку - це підглядати за іншими та розпускати плітки.

Отже, Флобер створив роман нового типу, в якому піддав аналізу основи суспільства, його моральні принципи і шляхи розвитку. А побутові проблеми Боварі, змальовані без перебільшень і загострень, допомагають зрозуміти важливість впливу суспільства на життя людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гюстав Флобер// Афанасьєв А.Ю. Великиєписатели – М. – 2002. – С.106–112.
2. Николаєнко О.М./ Гюстав флобер. Місце Г. Флобера у літературному процесі XIX століття// Тема: на допомогу вчителю зарубіжної літератури 2005. – № 3-4. – С. 9-37
3. Флобер. Г. Госпожа Боварі: Провинциальныенравы / Г. Флобер ; Пер. с фр. А.Ромма. – М. : Гослитиздат, 1952. – 344 с.

Ясінська О.

Науковий керівник – доц. Боднар В. Т.

«ЛОГІЧНІ ОПОВІДАННЯ» ЕДГАРА ПО

Чудовий письменник, талановитий теоретик Едгар Алан По був блудним сином Америки. При житті його називали невдахою, гостро засуджували. Він поєднував у собі хист художника, математика, дослідника природи. Його творчість не вкладалася в рамки своєї епохи. Він був очевидцем різних соціальних конфліктів, вирішивши на Півдні Америки, у рабовласницькому штаті Вірджинія.

В історію американської літератури Едгар По увійшов як поет, новеліст і критик. Він є класиком «короткого оповідання». Його вважають родоначальником детективного жанру.

Образи По лякають своєю природністю і буденністю. Це жах, який давно став звичним, жах, в якому постійно існує людина, що є повністю відірваною від суспільства «нормальних людей» [2, 365].

Саме Едгару По критики віддають право винаходу детективної літератури, при цьому мають на увазі його новели «Убивство на вулиці Морг», «Таємниця Марі Роже» і «Викрадений лист».

На думку Г.К. Честертон, «головна заслуга По як родоначальника детективної літератури - у тому, що він побачив можливість використовувати кримінальне розслідування як предмет белетристичного оповідання, у центрі якого стояв би герой - детектив» [3, 89].

Саме Едгар По зробив у детективній літературі установку на розгадку таємниці як атрибута злочину, а не на розгадку самого злочину, причин його здійснення. Ця установка стала характерною для всього класичного детектива, і лише сучасний детектив став більш соціальним, став орієнтуватися на сам злочин. Це трапилось тому, що в сучасному світі злочину перетворилися в злочинність.

Тепер не так важливо, хто вчинив злочин (тому що це часто відомо), а як воно зроблене важливо знайти докази, щоб використовувати їх у суді й покарати злочинця.

У найбільш концентрованому виді він виявлений у так званих «логічних» його розповідях. Їх усього чотири: «Убивство на вулиці Морг», «Викрадений лист», «Таємниця Марі Роже» і «Золотий жук». Саме на цих чотирьох творах базується слава Едгара По як зачинателя детективної літератури.

Поняття логічної розповіді ширше, чим поняття розповіді детективного. З логічної розповіді в детективний перейшов основний сюжетний мотив: розкриття таємниці або злочину. Зберігся тин оповідання: розповідь - завдання, що підлягає логічному розв'язку [1, 62].